

Εκείνο το απόγευμα ήταν λίγο διαφορετικό απ' τ' άλλα. Έμοιαζε να 'χει βγει από ένα μελαγχολικό παραμύθι, σαν εκείνα που έλεγε η γιαγιά Γραμμάταινα στα εγγόνια της, όταν συγκεντρώνονταν γύρω της στα υπέροχα απλοϊκά γεύματα του Τηλέμαχου και της Ελένης. Ήταν ίσως η βροχή, που δεν έλεγε να ξεχάσει το νησί ακόμα και κατακαλόκαιρο. Πάντα έτσι ήταν η βροχή στο νησί: απρόσμενη και παρορμητική, νευρική και κυκλοθυμική. Ερχόταν και ξεσπούσε άγρια και γέμιζε την ατμόσφαιρα με μελαγχολία. Σήμερα όμως η μελαγχολία περίσσευε, γιατί όλα έμοιαζαν να 'χουν ντυθεί με τα πιο σκούρα χρώματα.

Είκοσι δύο του Ιούλη κι έβρεχε. Κι ήταν στ' αλήθεια ιδιόρρυθμη αυτή η βροχή. Είχε ξεκινήσει σαν ένα σιγανό να-νούρισμα, σαν μια ανάσα στη θέρμη του καλοκαιριού. Μα όταν το γύρισε σε μπόρα, τρόμαξε το παιχνίδι των παιδιών στους δρόμους κι έκανε τους διαβάτες να κρυφτούν κάτω από τις ομπρέλες και τις στέγες των σπιτιών. Το νησί του αέρα και της βροχής βαλλόταν τώρα από τους καταρράχτες τ' ουρανού και τις δυνατές αστραπές που έσπαγαν με θόρυβο στα χωράφια και στο λόφο του «αστόχαστου ήλιου», εκεί όπου έστεκε ακόμα το τελευταίο καλύβι του νησιού, ξεχασμένο ίσως και από τους ντόπιους.

Απ' τη μικρή σχισμή ανάμεσα στα μισόκλειστα κουρτινόφυλλα η Κατερίνα κοίταξε τον γκριζο ουρανό. Τον θυμόταν αυτό τον ουρανό. Χρόνια πριν τον είχε ξαναδεί στον τρικυμισμένο ξεριζωμό των ανθρώπων της Νικομήδειας. Τότε που όλοι έφευγαν τσούρμο, ένα τσούρμο κυνηγημένων πουλιών που, χωρίς πατρίδα, κινούσαν για την πατρίδα, τη μεγάλη μητέρα πατρίδα. Για πολύ καιρό τα νεανικά της όνειρα τараζόνταν από τον ίδιο εφιάλτη. Ήταν εκείνη η ίδια εικόνα που ερχόταν στον ταραγμένο ύπνο της: τα χέρια που σήκωναν το κουλουριασμένο σώμα τής ετοιμοθάνατης θείας Μάγδας και το άφηναν καταγής πάνω σ' ένα δρόμο που μετά γέμιζε αγκάθια, που ασελγούσαν στο σώμα της γυναίκας μία και δύο και χίλιες φορές. Σ' άλλα όνειρα η θεία Μάγδα ήταν αποκεφαλισμένη κι άλλες πάλι φορές σκυλιά έτρωγαν το σκελετωμένο της κορμάκι κι όταν έφταναν στην ψυχή την έτρωγαν κι αυτή, αλλά δεν τέλειωνε, γιατί ήταν μεγάλη.

Έσμιξε τα φρύδια της σε μια προσπάθεια να απομακρύνει αυτή τη σκέψη από το νου της. Δεν ωφελούσε σε τίποτα να ξαναζει τους ίδιους εφιάλτες, που τάραζαν την ψυχή της κι έκαναν το σώμα της να πονά απ' άκρη σ' άκρη. Η ίδια βέβαια δεν υπήρξε ποτέ μάρτυρας εκείνης της φοβερής στιγμής, όμως αγαπούσε τόσο πολύ αυτό το πλάσμα, που ποτέ δεν μπόρεσε να ξεχάσει τον άδικο τρόπο με τον οποίο χάθηκε. Ούτε βέβαια και ο πατέρας της, ο αδερφός της θείας Μάγδας. Πολύ συχνά τον άκουγε να σιγοκλαίει στο κατώι του σπιτιού, όταν ήταν πια στο νησί ασφαλείς, μα όχι απόλυτα ήρεμοι.

Ο πατέρας έπινε. Έπινε και θυμόταν τη μονάκριβη αδερφή του, καταριόταν τον «άχρηστο» γαμπρό του και τα βάζε με τον εαυτό του για την άσχημη τύχη της Μάγδας. Έλεγε πως ήταν λάθος που δεν πήραν όλοι μαζί το δρόμο της προσφυγιάς. Ήταν η πρώτη και η τελευταία φορά που η οικογένε-

νεια Αγγέλου χωριζόταν. Αν δεν είχε γίνει αυτό, αν έβρισκε τότε ο πατέρας τη δύναμη να φύγει μαζί με τους άλλους, η θεία Μάγδα δε θα πέθαινε. Ή τουλάχιστον δε θα πέθαινε με το πικρό χαμόγελό της, μ' εκείνο το παράπονο στα μάτια που ποτέ δεν μπόρεσε να εκφράσει με λόγια. Αυτά τα μάτια, αυτή η πίκρα μέσα τους, ήταν που τρώμαζε την Κατερίνα στους ατέλειωτους επιβάτες της.

«Τα χρόνια πέρασαν», σιγομουρμούρισε κι έκλεισε ελαφρά την κουρτίνα. Ήταν πια μια ώριμη γυναίκα. Μια νέα, κουρασμένη γυναίκα. «Κουρασμένη ψυχή, γερασμένο σώμα», έλεγε ο πατέρας. Αν και δεν ήξερε πολλά γράμματα –του άρεζαν όμως πολύ οι αριθμοί– συνήθιζε να λέει όμορφα πράγματα και να μιλά με παραβολές. Κανένας δε γνώριζε από πού τις είχε μάθει, όλοι όμως άκουγαν με προσοχή τις κουβέντες του. Μόνο η μάνα ήταν πάντοτε δύσπιστη και καυστική στα σχόλιά της. Νόμιζε, βλέπεις, πως τα λόγια του πατέρα ήταν τις πιο πολλές φορές λόγια του πιστού. Πόσο άδικο είχε...

Ήταν τόσο καλός ο πατέρας, ο κυρ Σάββας με τ' όνομα. Και τόσο περήφανος. Στις μεγάλες φτώχειες που πέρασε το σπιτικό τους, κανένας δεν ήξερε με πόση δυσκολία τα έβγαζαν πέρα. «Ούτε το κουσούρι της γάτας σας δεν πρέπει να βγαίνει έξω από το σπίτι μας», συνήθιζε να λέει και ο τόνος της φωνής του δεν άφηνε περιθώρια για αντιρρήσεις.

Άγγιξε με τα χέρια το πρόσωπό της. Ήθελε, θαρρείς, να μετρήσει τις ρυτίδες στο μέτωπο και στα μάτια της. Ναι, τώρα ήταν βέβαιη πως είχε πάρει κάτι από τη μάνα, την κουρασμένη την κυρα-Μελάνα. «Η ψυχή μου έχει γεράσει», σκέφτηκε και μελαγχόλησε.

Το βλέμμα της περιπλανήθηκε στο σκοτεινό δωμάτιο, που άρχισε τώρα να την πνίγει. Άγγιξε τις κουρτίνες με το ξεθωριασμένο ύφασμα, που πάνω του ήταν κεντημένα μικρά

κίτρινα αγγελάκια, κάτι Χερουβείμ με ανεπαίσθητες φτερούγες, τσακισμένες από το σκόρο και τη φθορά του χρόνου. Ήθελε να τις ανοίξει διάπλατα, να μπει στο δωμάτιο λίγο απ' το φως του συννεφιασμένου ουρανού.

